

На основу члана 38. став 1. Закона о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС”, број 30/18),

Влада усваја

СТРАТЕГИЈУ
ЗА БОРБУ ПРОТИВ ШИРЕЊА ОРУЖЈА ЗА МАСОВНО УНИШТЕЊЕ ЗА
ПЕРИОД ОД 2021. ДО 2025. ГОДИНЕ

1. УВОД

Стратегија за борбу против ширења оружја за масовно уништење (у даљем тексту: Стратегија) утврђује општи оквир и смернице деловања Републике Србије у вези са превенцијом и сузбијањем ширења оружја за масовно уништење. Република Србија је посвећена гарантовању сигурности и безбедности на националном нивоу, и својим деловањем активно доприноси очувању и јачању безбедности у региону. Такође, Република Србија учествује у свим иницијативама на међународном нивоу које за циљ имају очување међународне безбедности, самим тим и спречавање ширења оружја за масовно уништење (у даљем тексту: ОМУ) и, с тим у вези, придаје велики значај питању борбе против ширења ОМУ.

Под појмом „оружје за масовно уништење”, Република Србија подразумева хемијско, биолошко, радиолошко и нуклеарно (у даљем тексту: ХБРН) оружје и средства за њихово преношење, како је то дефинисано међународним уговорима, конвенцијама, споразумима и протоколима.

Под појмом „ширења оружја за масовно уништење**”, Република Србија подразумева развој, производњу, набавку, промет, превоз, снабдевање и употребу ОМУ, као и трансфер технологије и изградњу постројења и капацитета за његов развој и производњу од стране припадника криминалних и терористичких/екстремистичких група и организација, недржавних актера и режима који подржавају тероризам, у циљу доношења људских жртава и материјалне штете. Ширење ОМУ представља значајну претњу по националну безбедност и налаже постојање ефикасног и усклађеног одговора како на домаћем, тако и на регионалном и међународном плану. Заштита од ширења и евентуалне употребе ОМУ обавеза је државе у њеној основној функцији обезбеђивања услова за сигуран и безбедан живот својих грађана, без насиља и претње насиљем, уз поштовање уставних начела и слобода.

Нацрт стратегије је израђен у сарадњи са свим институцијама чији представници су чланови Радне групе за 1540, и које су дале позитивно мишљење на Нацрт стратегије. Радну групу за 1540 чине представници Министарства спољних послова, Министарства унутрашњих послова, Министарства трговине, туризма и телекомуникација, Министарства одбране, Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, Министарства правде, Министарства здравља, Министарства

заштите животне средине, Министарства финансија - Управе царина и Управе за спречавање прања новца, Директората за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност Србије, Јавног предузећа „Нуклеарни објекти Србије“, Директората цивилног ваздухопловства, Народне банке Србије, Института за физику, Канцеларије Савета за националну безбедност и заштиту тајних података и Безбедносно-информативне агенције.

Стратегија утврђује оквир за координацију активности на националном и наднационалном нивоу. На националном нивоу, Стратегија има за циљ оснаживање координације и интеграције активности државне управе, других правних лица у Републици Србији, привредних субјеката, невладиног сектора и организација цивилног друштва. На међународном нивоу, Стратегија тежи остваривању сарадње са другим државама и међународним организацијама и телима ради успешног и свеобухватног суочавања са овим сложеним међународним феноменом.

Стратегија такође служи као платформа за припрему свеобухватног националног одговора на претње од употребе ОМУ, како би се осигурало да изградња капацитета у држави буде део координисане и одрживе активности која обједињује постојеће напоре за умањење ризика од ОМУ.

Република Србија доприноси имплементацији свих међународних обавеза у домену спречавања ширења ОМУ, стварањем претпоставки за ефикасну контролу било које врсте промета оружја и робе двоструке намене, односно трансфера софтвера и технологије електронским путем, а које могу бити искоришћене у производњи ОМУ и средстава за њихово преношење.

Такође, Република Србија у потпуности испуњава обавезе спровођења Резолуције Савета безбедности Уједињених нација 1540, којом се све државе позивају да, у складу са својим националним законодавством и међународним правом, предузму заједничке мере за спречавање ширења ОМУ, средстава за њихово преношење и материјала у вези са ОМУ, као и поштовања релевантних међународних правних инструмената.

С тим у вези, Влада Републике Србије је априла 2012. године усвојила Национални акциони план за примену Резолуције СБ УН 1540 за период 2012-2016 (у даљем тексту: НАП 1540), чиме је постала прва држава у Југоисточној Европи и пета држава чланица УН која је усвојила овакав план.

У јануару 2018. године усвојен је нови НАП 1540 за период 2018-2022, а формирана је и Радна група за праћење његовог спровођења, којом председава представник Министарства спољних послова.

Осим горе наведеног, усвајање Стратегије за борбу против ширења оружја за масовно уништење је и обавеза коју је Република Србија преузела учешћем у раду Центра за безбедносну сарадњу у Југоисточној Европи (RACVIAC), према којој су учесници у раду Центра дужни да донесу националну Стратегију, која ће бити компатибилна са стратегијама других земаља учесница. Иницијативу за успостављање регионалне сарадње у борби против ширења оружја за масовно уништење и усвајање националних стратегија покренуле су земље оснивачи Центра за безбедносну сарадњу, које у раду RACVIAC учествују у својству придружених

чланова (најистакнутије су САД, Русија, Немачка, Француска, Велика Британија, Шпанија) и које активно подржавају и прате рад Центра. Предлог су одлуком Мултинационалне саветодавне групе (MAG - Multinational Advisory Group) RACVIAC, која је надзорни и управљачки орган RACVIAC, прихватиле све чланице организације. У складу са наведеним припремљен је Нацрт стратегије за борбу против ширења оружја за масовно уништење који прати прихваћену форму у оквиру Центра за безбедносну сарадњу у Југоисточној Европи, по којој су друге државе чланице Центра донеле своје стратегије. Нацрт стратегије је усклађен са претходно донетим стратегијама других држава чланица Центра. Од девет држава чланица RACVIAC стратегију су усвојиле све чланице, осим Републике Бугарске и Републике Србије које су у процесу усвајања стратегије, и Републике Молдавије која је, као посматрач у RACVIAC, на добровољној бази одлучила да донесе наведену стратегију. Експерти Европске команде САД (USEUCOM), Агенције за смањивање одбрамбених претњи (DTRA) и Иницијативе за безбедност против пролиферације (PSI), који имају саветодавну улогу у раду RACVIAC, као и представници Центра за безбедносну сарадњу оценили су Нацрт стратегије за борбу против ширења оружја за масовно уништење Републике Србије као свеобухватан и садржајан документ, веома компатибилан са стратегијама других учесника RACVIAC, што је и био циљ успостављања пројекта. Доношењем Стратегије, Република Србија нема додатних обавеза које се тичу подношења извештаја о спровођењу Стратегије или исказивања кључних показатеља учинака на нивоу општих и посебних циљева и мера, којима се мери ефикасност и ефективност спровођења наведене Стратегије, нити их је садржала ниједна претходно донета стратегија других држава учесница RACVIAC.

У јулу 2018. године, усвојене су измене Закона о ограничавању располагања имовином у циљу спречавања тероризма и ширења оружја за масовно уништење, чиме је поступак примене циљаних финансијских санкција усклађен са препорукама Међувладиног тела за успостављање стандарда за борбу против прања новца и финансирања тероризма (FATF) и Комитета Савета Европе за процену усклађености система за борбу против прања новца и финансирања тероризма с међународним стандардима (MONEYVAL).

При спровођењу активности у циљу превенције ширења ОМУ потребно је, такође, да се обезбеди несметана међународна економска и технолошка сарадња у области употребе наведених материјала, опреме и технологија у мирољубиве сврхе.

2. ПРЕГЛЕД И АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА / ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

Република Србија припада балканском региону, односно региону Југоисточне Европе у ширем смислу. Егеополитички, ситуацију усложњава положај земље, на којем се преплићу транзитни правци којима се западна Европа повезује са Средоземљем и југоистоком Европе.

С обзиром на положај Републике Србије, на њену националну безбедност могу негативно утицати кризе у непосредном окружењу, али и у ширем подручју, нарочито у регионима Блиског истока, Кавказа и Северне Африке. На наведеним просторима све је израженије испољавање класичних и транснационалних претњи, са тенденцијом преношења криза на европски континент. Република Србија се налази на транзитној рути, где се преплићу кријумчарски правци из Азије, Африке и источне Европе према западној Европи, што представља додатни изазов за њену безбедност, а ширење ОМУ постаје реална опасност.

Глобализација је узроковала интензивирање безбедносних претњи у региону и свету, као и промену њиховог карактера. Претње безбедности по својој природи постају асиметричне, све више потичу од недржавних актера, те борба против њих захтева нове и другачије методе и већу сарадњу на међународном плану. Савремене претње безбедности не познају државне границе, што се јасно види на примеру јачања међународног тероризма и организованог криминала. Сви савремени глобални процеси имају директне импликације и могу негативно утицати на националну безбедност Републике Србије.

Процес глобализације, праћен слободним кретањем људи, информација, роба, услуга и капитала, доводи до повећања доступности потенцијално опасних материја у свакодневном животу и привреди. Тиме се ствара погодан амбијент за увећање вероватноће злоупотребе робе двоструке намене, односно неовлашћени трансфер технологија и софтвера електронским путем од стране група, недржавних актера или појединаца у циљу развијања и употребе ОМУ.

Оружје за масовно уништење представља транснационалну асиметричну безбедносну претњу, због постојања реалног ризика од ширења технологија и информација ради производње и употребе овог оружја, као и због тешке предвидљивости напада овим оружјем. Ширење ОМУ може довести до терористичких напада, као и његовог коришћења у међудржавним и унутрашњим сукобима, а самим тим и далекосежних последица по људске животе, животну средину и економију.

Стално усложњавање и промене у вези са проблемом ширења ОМУ су оно што националну безбедност Републике Србије чини додатно осетљивом на нападе тим оружјем и изискује константно унапређење сарадње и координације расположивих снага. Такође, треба имати у виду и релативну застарелост техничке опремљености, што отежава ефикасан и ефективан одговор на претњу ширења оружја за масовно уништење.

Република Србија као одговорна чланица Уједињених нација и Организације за европску безбедност и сарадњу посвећена је јачању регионалног и међународног мира и безбедности. Република Србија је убеђена да су блиска сарадња са партнерима и ефикасан мултилатерализам, укључујући контролу наоружања и разоружање, најбољи начин за борбу против ширења ОМУ. Тражење политичких решења за конфликтне ситуације и напори у циљу стабилизације и нормализације стања у конфликтним подручјима су, такође, од виталног значаја за спречавање ширења ОМУ.

У складу са тим, Република Србија активно спроводи важеће међународне норме из ове области, потписница је бројних уговора и конвенција и учествује у раду међународних организација и иницијатива у области спречавања ширења ОМУ.

Република Србија има за циљ да у најскоријем могућем року постане пуноправна чланица ЕУ и, с тим у вези, спремна је да прихвати сва права и обавезе које проистичу из чланства, што између осталог обухвата и пружање доприноса заједничкој безбедности и сузбијању ширења ОМУ. Као држава кандидат за чланство у Европској Унији, Република Србија има обавезу да своју политику усклади са Заједничком безбедносном и одбрамбеном политиком (ЗБОП), као интегралним делом Заједничке спољне и безбедносне политике ЕУ (ЗСБП), и том циљу активно тежи.

3. ПРАВНИ ОКВИР И ПЛАНСКА ДОКУМЕНТА РЕЛЕВАНТНИ ЗА СТРАТЕГИЈУ

У циљу испуњења међународноправних обавеза које произлазе из чланства у бројним међународним организацијама и иницијативама, односно мултилатералним уговорима усмереним на сузбијање ОМУ, Република Србија је у претходном периоду усвојила два НАП 1540 (за период 2012-2016 и 2018-2022). У припреми је и Акциони план за заштиту од хемијских, биолошких, радиолошких и нуклеарних (ХБРН) претњи и ризика (у даљем тексту: ХБРН Акциони план).

Такође, планира се припрема и усвајање Акционог плана за имплементацију ове Стратегије, који ће се надовезати на тренутно важећи НАП 1540 и ХБРН Акциони план. Усвајањем наведена два документа, доћи ће до унапређења правног регулисања ове области и потврде одговорног и проактивног приступа Републике Србије у напорима међународне заједнице на спречавању ширења ове врсте оружја.

Такође, Стратегија за борбу против ширења оружја за масовно уништење доприноси опредељењу Републике Србије да не поседује и не развија оружје за масовно уништење и да активно учествује у спречавању његовог ширења, што се наводи као циљ у Стратегији одбране. Такође, у Стратегији националне безбедности наводи се да „пролиферација оружја за масовно уништење представља потенцијално највећу претњу глобалној и европској безбедности, а самим тим и реалну претњу безбедности Републике Србије”. Опасност да оружје за масовно уништење дође у посед структура над којима држава нема контролу, посебно терористичких група и појединаца, представља посебну претњу безбедности. Стратегија је у складу и са Законом о радијационој и нуклеарној сигурности и безбедности којим се уређују мере радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности, услови за обављање делатности са изворима зрачења, поступање у ситуацији планираног, постојећег и ванредног излагања јонизирајућем зрачењу у циљу обезбеђивања заштите појединаца, становништва и животне средине од штетног утицаја јонизирајућег зрачења, сада и убудуће.

Република Србија настоји да активно учествује у остваривању међународне сарадње у овој области, применом резолуција Савета безбедности УН и кроз усаглашавање са спољном и безбедносном политиком Европске уније. Успостављањем одговарајућег законског оквира, стекли су се услови за имплементацију међународних рестриктивних мера које се уводе по основу Главе VII Повеље УН, од стране Европске уније, ОЕБС-а и других међународних организација, са циљем пружања доприноса међународном миру и безбедности.

Република Србија усваја ову стратегију у складу са међународно преузетим обавезама и на темељу позитивних прописа. Активни и одговорни приступ међународној сарадњи на неширењу ОМУ, Република Србија спроводи као држава чланица свих глобалних уговора о неширењу ОМУ, испуњавањем обавеза спровођења резолуција Савета безбедности УН, усклађивањем са одговарајућим ЕУ правилима и стандардима, те учествовањем у међународним режимима за извозну контролу наоружања, војне опреме и робе двоструке намене, те иницијативама за борбу против ширења ОМУ.

За успешно испуњавање обавеза на плану неширења оружја за масовно уништење, Република Србија ће наставити да се придржава одредби свих ратификованих, односно потврђених међународних конвенција у вези са неширењем оружја за масовно уништење. као што су:

- Уговор о неширењу нуклеарног оружја;
- Споразум између Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и Међународне агенције за атомску енергију о примени гаранција у вези са Уговором о неширењу нуклеарног оружја;
- Додатни протокол између Републике Србије и Међународне агенције за атомску енергију (МААЕ) уз Споразум о примени гаранција у вези са Уговором о неширењу нуклеарног оружја;
- Уговор о свеобухватној забрани нуклеарних проба, са Протоколом;
- Конвенција о забрани усавршавања, производње и стварања залиха бактериолошког (биолошког) и токсичког оружја и о њиховом уништењу;
- Конвенција о забрани развоја, производње, складиштења и употребе хемијског оружја и о његовом уништењу.

Такође, Република Србија ће наставити са применом ратификованих, односно потврђених конвенција у области борбе против тероризма:

- Конвенција о кривичним делима и неким другим актима извршеним у ваздухопловима;
- Конвенција о сузбијању незаконите отмице ваздухоплова;
- Конвенција о сузбијању незаконитих аката уперених против безбедности цивилног ваздухопловства;
- Конвенција о спречавању и кажњавању кривичних дела против лица под међународном заштитом, укључујући и дипломатске агенте;

- Међународна конвенција против узимања талаца;
- Конвенција о физичкој заштити нуклеарног материјала са Амандманима;
- Протокол о сузбијању незаконитих насилних аката на аеродромима на којима се обавља међународни цивилни саобраћај;
- Конвенција о сузбијању незаконитих радњи против безбедности поморске пловидбе, са Протоколом;
- Протокол о сузбијању незаконитих радњи уперених против безбедности непокретних платформи које се налазе у епиконтиненталном појасу;
- Конвенција о обележавању пластичних експлозива ради њиховог откривања;
- Међународна конвенција о спречавању терористичких напада бомбама;
- Међународна конвенција о забрани финансирања тероризма;
- Међународна конвенција о спречавању аката нуклеарног тероризма.

4. ЦИЉЕВИ

4.1. ОПШТИЦИЉ

Глобални циљеви у борби против ширења оружја за масовно уништење обухватају: а) спречавање да лица, недржавни актери и државе дођу у нелегалан посед оружја за масовно уништење, б) спречавање коришћења оружја за масовно уништење од стране припадника криминалних и терористичких/екстремистичких група и организација, недржавних актера и режима који подржавају тероризам, као и в) отклањање и умањење последица у случају евентуалне употребе оружја за масовно уништење.

Да би ови циљеви били остварени, државе на националном нивоу морају креирати адекватне законодавне оквире, ефикасно их применити и активно учествовати у остваривању међународне сарадње у овој области. Успешна имплементација Стратегије подразумева инкорпорирање предвиђених циљева и мера за њихову реализацију у остале стратешке и планске документе, као и доношење процедура за спровођење дефинисаних националних политика у безбедносном сектору.

С тим у вези, општи циљ Стратегије је остваривање активног учешћа и пружање доприноса Републике Србије у спречавању ширења оружја за масовно уништење.

Стратешко опредељење Републике Србије јесте да пружа допринос стабилности и светском миру исказивањем међународне солидарности, активним учешћем у борби против тероризма и ширења оружја за масовно уништење, мултинационалним хуманитарним и мировним операцијама под окриљем УН и ЕУ. Република Србија спроводи активности и мере како би правовремено испунила обавезе које произлазе из релевантних међународних уговора којима се забрањује ширење ОМУ и, с тим у вези, изграђује национални законодавни оквир и административне капацитете за примену преузетих обавеза.

4.2. ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ

Остваривање општег циља Стратегије биће реализовано остваривањем следећих посебних циљева.

ЦИЉ 1: Онемогућавање недозвољеног развоја, производње, набавке, промета и употребе оружја за масовно уништење и робе двоструке намене.

Република Србија не поседује и не планира развој било које врсте оружја за масовно уништење. Ипак, да би се адекватно одговорило на претње ове врсте, неопходно је унапредити национални оквир за контролу и безбедност оружја, материјала и компоненти који могу бити злоупотребљени у ове сврхе. Јачање капацитета институција надлежних за праћење и супротстављање недозвољеном развоју, производњи, набавци, промету и употреби оружја за масовно уништење, такође представља значајан корак у унапређењу могућности супротстављања тим претњама.

ЦИЉ 2: Јачање превенције на националном нивоу и обезбеђивање услова за остваривање највишег могућег нивоа ефикасности у спречавању ширења оружја за масовно уништење.

Превенција подразумева једну од кључних области у спречавању ширења оружја за масовно уништење, будући да је неопходно креирати услове да лица/ентитети/државе не дођу у нелегалан посед ове врсте наоружања.

С тим у вези, неопходно је стално предузимати мере и активности усмерене на идентификацију потенцијалних ризика и претњи изазваних оружјем за масовно уништење. У ширем смислу, унапређење целокупног система безбедности Републике Србије је предуслов за успешну реализацију Стратегије.

Поред нормативно-правног оквира којим се спречавају развој, производња, набавка, промет и употреба оружја за масовно уништење, важно је успоставити и механизме координације којима ће се додатно појачати мере надзора и контроле. Кроз организовање едукација грађана, сарадњу привреде, академске заједнице, цивилног и невладиног сектора неопходно је подићи ниво свести о опасности ширења оружја за масовно уништење.

ЦИЉ 3: Спремност за брз и ефикасан одговор на могућу кризу изазвану оружјем за масовно уништење, као и унапређење државних капацитета за отклањање последица у случају да дође до употребе оружја за масовно уништење.

Имајући у виду да последице употребе оружја за масовно уништење могу бити катастрофалне, неопходно је радити на адекватној припремљености свих расположивих националних капацитета за њихово ублажавање. Поред предузимања превентивних мера, важно је дефинисати и мере за правовремено ублажавање последица у случају да дође до катастрофе узроковане оружјем за масовно уништење.

ЦИЉ 4: Наставак пружања значајног доприноса напорима међународне заједнице у сузбијању ширења оружја за масовно уништење, активном сарадњом на регионалном и глобалном плану.

Република Србија активно учествује у напорима међународне заједнице усмереним ка спречавању ширења оружја за масовно уништење. Потписница је релевантних међународних уговора у овој области, и у оквирима својих могућности пружа допринос остваривању међународне сарадње. Ипак, постоји простор за даље унапређење активности у овој области, између осталог и кроз креирање услова за приступање преосталим мултилатералним аранжманима и иницијативама.

5. МЕРЕ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ЦИЉЕВА СТРАТЕГИЈЕ

Имајући у виду да је Стратегија документ општег типа, мере за остваривање циљева биће детаљније разрађене у Акционом плану, док Стратегија садржи само оквирне мере које је потребно додатно разрадити. Акциони план ће садржати предвиђене мере, носиоце надлежности, као и временске оквире у којима је предвиђено остваривање појединачних мера.

Мере за остваривање посебног циља 1:

- унапређење система контроле увоза и извоза наоружања, војне опреме и робе двоструке намене (издавање лиценци за увоз и извоз нуклеарних, хемијских и биолошких материјала и средстава за њихово преношење (укључујући и њихову технологију) и технички преглед и провера артикала (двоструке намене, војних, нуклеарних, хемијских и биолошких) и технологија према утврђеним међународним режимима контроле);
- усклађивање са међународним стандардима у овој области (имплементација међународних мултилатералних докумената који се односе на неширење оружја за масовно уништење);
- безбедно управљање складиштима и свим другим објектима у којима се налази роба двоструке намене, као и свим другим објектима у којима се налазе (користе или складиште) материје које могу бити злоупотребљене у циљу масовног уништења (примена одговарајућих прописа који се односе на физичко обезбеђење нуклеарних, хемијских и биолошких материјала и постројења, уз јачање стручних и техничких капацитета, као и ефикасности државних органа и организација у чијој надлежности је управљање наведеним складиштима и објектима);
- достизање потребног нивоа транспарентности у овој области (редовно извештавање о имплементацији међународних мултилатералних докумената који се односе на неширење оружја за масовно уништење у складу са преузетим међународним обавезама);
- унапређење граничне контроле и безбедности (контрола прекограничног промета - царина усмерена на спречавање, откривање и процесуирање недозвољене пролиферације);

- развијање националних капацитета за борбу против високотехнолошког криминала повезаног са оружјем за масовно уништење (јачање стручних и техничких капацитета, као и ефикасности државних органа и организација у чијој надлежности је спречавање, откривање и процесуирање недозвољених радњи високотехнолошког криминала повезаног са оружјем за масовно уништење, односно учинилаца кривичних дела повезаних са овом делатношћу);
- јачање капацитета органа надлежних за заустављање недозвољеног транзита и коришћења материјала који могу послужити за развој и употребу оружја за масовно уништење (контрола прекограничног промета - царине, уз јачање стручних и техничких капацитета, као и ефикасности државних органа и организација у чијој надлежности је спречавање, откривање и процесуирање недозвољене пролиферације, односно учинилаца кривичних дела повезаних са овом инкриминисаном делатношћу; доношење, односно примена одговарајућих прописа о евидентирању контролисаног нуклеарног, хемијског и биолошког материјала, о безбедном превозу, складиштењу и руковању са опасним материјама, укључујући и нуклеарне материјале, хемикалије и токсине, тзв. безбедни транспорт - овлашћени превозници, осигурани контејнери, паковање, означавање и праћење кретања пошиљки и друго).

Мере за остваривање посебног циља 2:

- побољшање координације релевантних институција за сузбијање ширења оружја за масовно уништење (јачање политике неширења оружја за масовно уништење и средстава за њихов пренос);
- спровођење националних закона и прописа из ове области;
- даље усклађивање националног законодавства са стандардима УН и ЕУ (утврђивање националних контролних листа и њихово редовно усклађивање са УН и ЕУ листама);
- анализа и идентификовање потенцијалних ризика и претњи који су у вези са оружјем за масовно уништење (дефинисање нуклеарне, хемијске и биолошке безбедности и сигурности у оквиру националног законодавства, у складу са проценом актуелних безбедносних изазова, ризика и претњи);
- оснаживање капацитета за прикупљање, размену и аналитику обавештајних информација потребних за откривање, идентификовање и праћење ризика узрокованих ОМУ и робе двоструке намене у вези са ОМУ (развој унутрашње контроле нуклеарног, хемијског и биолошког оружја и средстава за њихов пренос с циљем успостављања одговарајућих техничких и административних капацитета, ресурса и регулаторне структуре);
- одређивање задатака за актере укључене у имплементацију Стратегије, те закључивање и ажурирање меморандума о разумевању и других

одговарајућих докумената између релевантних актера на националном нивоу;

- организовање едукација грађана и правних лица о начинима превенције и последицама до којих може довести ОМУ;
- размена знања организовањем стручних и научних скупова у вези са заштитом од ОМУ;
- сарадња привреде, академске заједнице, невладиног сектора и упознавање шире заинтересоване јавности у вези са заштитом од ОМУ.

Мере за остваривање посебног циља 3:

- даље јачање капацитета надлежних органа државне управе у циљу унапређења управљања кризама (предузимање превентивних мера за које се оцени да могу да буду корисне на националном нивоу);
- унапређивање механизма за процену ризика (развој и примена научних модела и приступа за анализу података са циљем процене безбедносних ризика и успостављање критеријума за превентивно деловање);
- дефинисање процедура за заштиту становништва од последица изазваних употребом оружја за масовно уништење;
- заштита критичне инфраструктуре од последица изазваних употребом оружја за масовно уништење;
- идентификовање и процесуирање починилаца аката повезаних са ширењем оружја за масовно уништење (откривање и процесуирање учинилаца кривичних дела повезаних са недозвољеном пролиферацијом, односно недозвољеним развојем и држањем ОМУ);
- брз и ефикасан одговор, санација штете и мере ублажавања последица, у случају кризе изазване употребом оружја за масовно уништење;
- припрема здравственог сектора за превентивно и хитно реаговање у случају кризе изазване оружјем за масовно уништење (предузимање мера на националном нивоу које се односе на унапређење рада служби безбедности као и служби које се баве заштитом живота и здравља грађана, како у брзој реакцији на догађај у циљу непосредног спашавања људи, тако и дугорочној за отклањање последица на људе и околину);
- формирање тела за координацију активности надлежних државних органа у случају појављивања конкретне претње оружјем за масовно уништење.

Мере за остваривање посебног циља 4:

- јачање међународне сарадње у спречавању ширења оружја за масовно уништење (успостављање чвршће сарадње између земаља, првенствено регионалне сарадње);

- приступање новим и даље унапређење имплементације међународних уговора и конвенција чија је Република Србија потписница;
- стварање услова за приступање Републике Србије мултилатералним режимима за контролу стратешких роба;
- јачање регионалне безбедносне сарадње фокусиране на отклањање претњи изазваних оружјем за масовно уништење;
- имплементација међународних мера ограничавања (рестриктивних мера);
- учешће у активностима међународних организација и иницијатива у области спречавања ширења оружја за масовно уништење (учешће у разним програмима у вези непролиферације као што је Иницијатива за безбедност пролиферације, Глобална иницијатива за борбу против нукларног тероризма и др);
- унапређење капацитета за делотворну сарадњу и размену обавештајних и оперативних информација на билатералном и мултилатералном нивоу у циљу спречавања ширења ОМУ.

6. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР

У циљу адекватне имплементације Стратегије, надлежни органи и институције Републике Србије ће, на основу принципа ефикасности, транспарентности и професионалности, у сарадњи са свим заинтересованим странама, а сходно међународним обавезама, предузимати одговарајуће мере и радње на плану борбе против ширења оружја за масовно уништење у најширем смислу.

У циљу координације активности на остварењу општег циља, Влада Републике Србије ће основати Национално координационо тело за борбу против ширења оружја за масовно уништење. У циљу рационализације и адекватног коришћења расположивих капацитета и ресурса, наведено тело ће бити задужено за имплементацију и праћење динамике спровођења Националног акционог плана за примену Резолуције 1540 Савета безбедности Уједињених нација о спречавању ширења оружја за масовно уништење и средстава за њихово преношење (2018 - 2022), као и ХБРН Акционог плана. Такође, координираће активности које произлазе из релевантних резолуција и споразума посвећених контроли и ограничавању производње и употребе хемијског, биолошког, радиолошког и нуклеарног наоружања. Национално координационо тело за борбу против ширења оружја за масовно уништење ће, по истеку важећег АП за 1540, координисати израду новог Акционог плана за имплементацију Стратегије.

Национално координационо тело ће сачињавати представници министарстава надлежних за: спољне послове, одбрану, унутрашње послове, правду, здравље, трговину, туризам и телекомуникације, грађевинарство, саобраћај и инфраструктуру, пољопривреду, шумарство и водопривреду, заштиту животне средине, финансије (Управа царина, Управа за спречавање прања новца), просвету и науку, као и представници следећих институција: Канцеларије Савета за

националну безбедност и заштиту тајних података, Директората за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност Србије, Јавног предузећа „Нуклеарни објекти Србије“, Директората цивилног ваздухопловства, Народне банке Србије, Института за нуклеарне науке „Винча“\ Института за физику, Безбедносно-информативне агенције, Републичког јавног тужилаштва и Агенције за привредне регистре.

7. ПРОЦЕНА ЕФЕКТА У ВЕЗИ СА СПРОВОЂЕЊЕМ СТРАТЕГИЈЕ

Степен успешности имплементације Стратегије за борбу против ширења оружја за масовно уништење оцењиваће се сталним праћењем примене задатих мера и остварења пројектованих циљева, кроз периодичну евалуацију постигнутих резултата. Праћење и евалуација имплементације ће се спроводити путем годишњих извештаја које ће Влади Републике Србије подносити Национално координационо тело за борбу против ширења оружја за масовно уништење, у сарадњи са осталим надлежним министарствима и институцијама. По потреби, наведени извештај се може доставити релевантним међународним организацијама.

Индикатори за праћење спровођења Стратегије за борбу против ширења оружја за масовно уништење за период од 2021. до 2025. године:

- усклађеност националног законодавства са преузетим међународним обавезама;
- доношење подзаконских аката неопходних за примену усвојених закона;
- испуњење међународних обавеза у овој области;
- благовремено испуњење мера из акционог плана за имплементацију Стратегије, НАП 1540 и ХБРН акционог плана;
- формирање Националног координационог тела и других радних тела по потреби;
- број одржаних састанака Националног координационог тела;
- одржавање међуресорних састанака на националном нивоу уз присуство представника релевантних институција из Републике Србије у циљу реализације и праћења остварења мера;
- оснивање и редовни састанци радних група за реализовање закључака са састанака Националног координационог тела;
- извештаји радних група о предузетим активностима и постигнутом напретку;
- годишњи извештај о раду Националног координационог тела;
- подношење извештаја са састанака Националном координационом телу;
- број домаћих и међународних семинара и конференција на којима су присуствовали представници релевантних институција из Републике Србије;
- усвајање заштитних безбедносних и здравствених превентивних мера;
- јачање надзора и контроле примене заштитних мера;
- утврђивање процедура за поступање у кризним ситуацијама;
- одржавање стручних и научних скупова у вези са борбом против ширења оружја за масовно уништење;

- спровођење кампања подизања свести јавности;
- проценат реализованих одлука, закључака, мера и препорука Националног координационог тела;
- број унапређених капацитета за безбедно управљање складиштима и свим другим објектима у којима се налази роба двоструке намене;
- спроведена анализа о унапређењу граничне контроле и безбедности;
- спроведена анализа и идентификовани потенцијални ризици и претње од ОМУ;
- дефинисана критична инфраструктура и њена заштита од последица изазваних употребом оружја за масовно уништење, у складу са важећим прописима.

8. ПРОЦЕНА ТРОШКОВА У ВЕЗИ СА СПРОВОЂЕЊЕМ СТРАТЕГИЈЕ

За спровођење Стратегије за борбу против ширења оружја за масовно уништење од 2021. до 2025. године нису потребна средства из буџета за 2021. годину. Детаљнија разрада предвиђених мера обухваћена је важећим Националним акционим планом за примену Резолуције 1540 Савета безбедности Уједињених нација о спречавању ширења оружја за масовно уништење и средстава за њихово преношење, за период 2018-2022. година. За наредне године средства ће се планирати у оквиру билансних могућности Републике Србије и у складу са лимитима које одреди Министарство финансија за све носиоце активности.

9. ЗАВРШНИ ДЕО

Ову стратегију објавити на интернет страници Владе, интернет страници Министарства спољних послова и порталу е-Управе, у року од седам радних дана од дана усвајања.

Ову стратегију објавити у „Службеном гласнику Републике Србије“.

05 Број: 210-6756/2021

У Београду, 23. јула 2021. године

В Л А Д А

ПРЕДСЕДНИК

Ана Брнабић, с.р.